Roald Dahl

Az esernyős ember

Fordította:
Fekete Miklós

Megjelent:
Rakéta Regényújság
1981./52. számában

Mulatságos esetet fogok most elmesélni, ami anyuval és velem történt tegnap este. Én még csak tizenkét éves kislány vagyok, de már majdnem olyan magasra nőttem, mint anyu, pedig ő elmúlt harmincnégy.

Tegnap délután anyu bevitt Londonban fogorvoshoz. A doki talált is egy lyukas fogat. Az egyik hátulsó fogammal volt baj; sikerült úgy betömnie, hogy alig fájt. – A fogorvos után kávéházba mentünk. Banánszörpöt ittam, anyu meg kávét. Hat óra tájban indultunk haza.

Amikor kijöttünk a kávéházból, már esett.

– Taxival kell mennünk – mondta anyu.

Nem volt sem esernyőnk, sem esőkabátunk, és már zuhogott.

– Miért nem megyünk vissza a kávéházba? – kérdeztem. – Ott megvárhatnánk, amíg eláll.

Ugyanis szerettem volna még egy banánszörpöt inni, mert az igazán csodálatos.

– Nem fog elállni – állapította meg anyu. – Idejében haza kell érnünk.

Álltunk a járdán az esőben, és taxira vártunk. Rengeteg taxi robogott el mellettünk, de mindegyik foglak volt.

– Bárcsak volna saját autónk meg sofőrünk – sóhajtott fel anyu.

Ebben a pillanatban egy férfi lépett oda hozzánk. Alacsony, elég öreg, úgy hetven körüli vagy még annál is idősebb ember. Udvariasan megemelte kalapját, és így szólt anyuhoz:

– Elnézést kérek. Nagyon remélem, valóban nem fog haragudni…

Pompás fehér bajusza, bozontos fehér szemöldöke és ráncos, rózsaszínű arca volt. Esernyőjét magasan a feje fölé tartva védekezett az eső ellen.

– Igen? – szólt anyu nagyon hűvösen és tartózkodóan.

– Nem tudom, kérhetnék-e egy kis szívességet öntől – kérdezte az öregúr. – Valóban csak egy pici szívességet.

Láttam, hogy anyu gyanakvóan végigméri. Anyu nagyon gyanakvó. Főként két esetben bizalmatlan: idegen férfiakkal és a főtt tojással. Amikor levágja a lágy tojás tetejét, úgy turkál kanalával a belsejében, mintha attól tartana, hogy egeret vagy valami hasonlót talál benne. Ismeretlen férfiakkal kapcsolatban pedig van egy aranyszabálya, ami így hangzik: „Minél kedvesebbnek látszik az illető, annál éberebbnek kell lenni vele szemben.”

A kis Öregúr nagyon kedves volt. Udvarias. Választékos modorú. Jól öltözött. Valódi úriember. Már a cipőjéről is látszott, hogy az. „Az úriembert, mindig fel lehet ismerni a cipőjéről” – ez volt anyu másik kedvenc mondása. fis ez a bácsi gyönyörű barna cipőt viselt.

– Tulajdonképpen az történt – folytatta a kis ember –, hogy egy kis kellemetlenséget okoztam magamnak. Segítségre volna szükségem. Nem nagy ügy, biztosíthatom önt. Voltaképpen semmiség, de nekem most nagyon nagy szükségem van erre a csekélységre. Mert tudja, kérem, hogy szokott lenni, az olyan öreg emberek, mint jómagam, sokszor már igencsak feledékenyek…

Anyu fölszegte az állát, és lenézett a kis emberre. Anyu pillantása, fagyos tekintete ilyenkor tényleg félelmetes. A legtöbb ember teljesen összezavarodik, ha így néz rájuk. Az v iskolaigazgatónk egyszer az én jelenlétemben vigyorogva hebegni-habogni kezdett, mint egy idióta, amikor anyám ilyen igazi szúrós, fagyos pillantást vetett rá.

De a kis öregember a feje fölé tartott esernyővel csak állt a járdán, és a szeme se rebbent. Szelíden elmosolyodott, és így szólt:

– Könyörgök, asszonyom, higgye el, nem szokásom hölgyeket megállítani az utcán, hogy a problémáimmal zaklassam őket.

– Remélem is – felelte anyu.

Éles hangja egy kicsit megdöbbentett. Azt akartam mondani: „De anyu, az Isten szerelmére, ez egy idős bácsi, kedves és udvarias, bajba jutott, hát ne legyél már ilyen kegyetlen vele.” De nem szóltam egy szót se.

A kis ember áttette egyik kezéből a másikba az esernyőjét.

– Még sose fordult elő, hogy otthon felejtettem volna – mondta az öregúr.

– Mit nem felejtett eddig otthon? – kérdezte anyu szigorúan.

– A pénztárcámat. Biztos a másik felöltőmben hagytam. Ennél nagyobb ostobaságot nem is követhetne el az ember.

– Pénzt, akar kérni tőlem? – szegezte neki a kérdést anyu.

– Isten ments! – kiáltotta az öregúr. – Az ég szakadjon rám, ha valaha is pénzt kérnék.

– Akkor mit kér? – faggatta anyu. – De siessen. Bőrig ázunk, ha még sokáig itt ácsorgunk.

– Látom – felelte a Jcis ember. – Éppen ezért ajánlom fel önöknek az ernyőmet; sőt megtarthatják örökbe, abban az esetben, h a … h a …

– Ha, micsoda? – vágott közbe anyu.

– Ha adnak egy fontot, hogy taxin mehessek haza.

Anyám még mindig gyanakodott.

– Először is, ha nincsen pénze, hogyan jutott el idáig? – kérdezte.

– Sétáltam – hangzott a válasz. – Mindennap jó nagyot sétálok, aztán intek egy taxinak, és hazavitetem magam. Egész évben így szoktam.

– És most miért nem sétál haza? – kérdezte anyu. t

– Bárcsak tudnék. Nagyon szeretnék hazagyalogolni. De nem hiszem, hogy ezzel a rozoga öreg lábammal meg bírnám tenni az utat. Ma túl messzire merészkedtem.

Anyu csak állt, és az ajkát harapdálta. Láttam, hogy kezd egy kicsit megenyhülni. Az ajánlat csábító: hozzájuthatna egy esernyőhöz.

– Nagyon szép ernyő! – igyekezett rábeszélni a kis ember.

– Már észrevettem – felelte anyu.

– Eredeti selyem – mondta az öreg.

– Látom.

– Hát akkor miért nem veszi át, asszonyom? – kérdezte. Higgye el, több mint huszonkét fontomba került. De ez mind nem számít, ha végre hazajutok és kipihentethetem fáradt, öreg lábam.

Láttam, amint anyu óvatosan megfogja a pénztárcáját. Észrevette, hogy figyelem. Olyan éles pillantást vetettem rá, hogy pontosan tudnia kellett, mit akarok mondani a tekintetemmel. „Hallgass rám, anyu – mondtam volna semmiképpen sem szabad így kihasználnod ezt a fáradt öregembert. Csúnya dolog lenne.” Anyu hallgatott, és visszanézett rám. Aztán *így* szólt a kis emberhez:

– Nem hiszem, hogy tisztességes dolog lenne, ha elfogadnám öntől ezt a valódi selyemernyőt, hiszen legalább huszonkét

fontot ér. Úgy gondolom, inkább adnék önnek taxira pénzt, és ezzel el is intéznénk az ügyet.

– Nem, nem, nem – kiáltotta az öreg. Szó se lehet róla! Ilyesmi álmomban se jutna eszembe. Soha az életben! Sosem fogadnék el pénzt öntől csak úgy. Fogja az ernyőt, kedves asszonyom, épp eléggé megáztak már.

Anyu győzedelmesen pillantott le rám. „Tessék – mondta a pillantása. – Tévedtél. Mindenáron rám akarja tukmálni az ernyőjét.” Kihalászott egy egyfontos bankjegyet az erszényéből, és odanyújtotta a kis embernek. Az elvette, majd átadta anyunak az ernyőt. Zsebébe dugta a fontot, megemelte a kalapját, derékból mélyen meghajolt, és azt mondta:

– Köszönöm, asszonyom, köszönöm.

Aztán elment.

– Gyere az ernyő alá, drágám – mondta anyu. – Eleget áztál. Hát nem vagyunk szerencsések? Még sose volt igazi selyemernyőm. Nem engedhettem meg magamnak ezt a luxust.

– Akkor miért voltál olyan rideg az öreghez az elején? – kérdeztem.

– Mert meg akartam győződni róla, hogy nem csap be – válaszolta. – És meg is győződtem. Valódi úriember. Nagyon örülök, hogy segíthettem rajta.

– Igen, anyu – mondtam.

– Igazi úriember – folytatta. – Elég gazdag, különben nem volna selyemernyője. Nem lepődnék meg, ha kiderülne, hogy előkelő ember. Sir Harry Goldsworthy vagy valaki hasonló.

– Igen, anyu.

– Ebből tanulhatsz – magyarázta. – Soha semmit se kapkodj el. Mindig várd ki a megfelelő időpontot, amikor véleményt alkotsz valakiről. És akkor sose hibázol.

– Nézd, anyu! – mondtam – ott az öreg.

– Hol?

– Ott! Most megy át az úttesten. Úristen, hogy rohan!

Figyeltük a kis embert, amint ügyesen szlalomozott a forgalomban. Amint átért a szemközti járdára, balra fordult, és még jobban nekiiramodott.

– Szerintem egyáltalán nem fáradt. És szerinted, anyu?

Anyu nem válaszolt.

– És nem úgy néz ki, mint aki taxit keres – mondtam.

Anyu nyugodtan állt, és mereven bámult az utca túloldalára a kis ember után. Tisztán láttuk. Nagyon szaporán szedte a lábát Furakodva igyekezett előre a járdán. Oldalazva kerülgette a többi járókelőt, karját úgy lengette, mint egy masírozó katona.

– Valamire készül – morfondírozott anyu megdermedt arccal.

– De mire?

– Nem tudom – rivallt rám anyu. – De ki fogom deríteni. Gyere.

Megfogta a kezem, átmentünk az úttesten, aztán balra fordultunk.

– Látod? – kérdezte.

– Igen. Ott van! Ott a sarkon jobbra fordul.

Mi is odaértünk, tovább követtük. A kis ember vagy húsz méterrel haladt előttünk. Menekült, mint a nyúl, igyekeznünk kellett, hogy lépést tudjunk tartani vele. Az eső még jobban

zuhogott, láttam, amint az öreg kalapja széléről a vállára csöpög. De bennünket szép nagy selyemernyőnk alatt nem zavar a zápor.

– Vajon mire készül? – tűnődött anyu.

– Mi lesz, ha visszafordul és meglát minket? – kérdeztem.

– Nem érdekel, mit fog tenni – felelte anyu. – Hazudott nekünk. Azt mondta, ahhoz is fáradt, hogy tovább sétáljon, és most meg itt szalad előttünk. Arcátlan hazudozó. Csaló.

– Úgy érted, nem valami előkelőség? – kérdeztem.

– Ebben nyugodt lehetsz.

A következő kereszteződésnél a kis ember újra jobbra fordult. Aztán balra. Majd ismét jobbra.

– Most már nem adom fel! – határozta el anyu.

– Eltűnt! – kiáltottam. – Hová mehetett?

– Bement azon az ajtón – mondta anyu. – Láttam. Abba a házba. Te jó isten, hisz ez kocsma!

Tényleg kocsma volt. *Kocsma a vörös oroszlánhoz,* hirdették a homlokzaton a hatalmas betűk.

– Ugye, anyu, nem mész utána a kocsmába?

– Nem – felelte. – Kívülről figyeljük.

A kocsma homlokzati oldalán nagy portálablak húzódott végig, és egy kicsit bepárásodott ugyan, de közelről elég jól át lehetett látni rajta. Egymáshoz simulva álltunk az ablak előtt. Anyu karjába kapaszkodtam. A nagy esőcseppek hangosan kopogtak az esernyőnkön.

– Ott van! – mondtam. – Ott ni!

A terem, ahova belestünk, férfiakkal és cigarettafüsttel volt tele. A mi kis emberünk már a helyiség közepére ért. Levetette a

kalapját és a kabátját, s a tömegen keresztül a bárpulthoz furakodott. Ott aztán mindkét kezét a pultra tette, és odaszólt a csaposnak. Láttam, hogy mozgott a szája, rendelt valamit. A csapos hátrafordult, majd néhány másodperc múlva odatett az öreg elé egy kisebbfajta vizespoharat, ami a pereméig telve volt valami világosbarna folyadékkal. A kis ember egyfontos bankjeggyel fizetett.

– Az én fontom! – szisszent fel anyu. – A kutyafáját, ennek aztán vannak idegei.

– Mi van a pohárban? – kérdeztem.

– Whisky – mondta anyu. – Tiszta whisky.

A csapos nem adott vissza az egyfontosból.

– Ez legalább egy tripla whisky – jegyezte meg anyu.

– Mi az, hogy egy tripla – kérdeztem.

– Háromszorosa a normális adagnak – válaszolta.

A kis ember fogta a poharat, és a szájához emelte. Óvatosan megdöntötte. Aztán még jobban és még annál is jobban megdöntötte… a következő pillanatban a whisky eltűnt, egyetlen hosszú slukkra lecsúszott a torkán.

– Ez elég drága korty volt – mondtam.

– Mulatságos – felelte anyu. – Könnyeden kifizetett egy fontot az italért, és egyszerre fölhajtotta a whiskyt.

– Többe került neki, mint egy font – mondtam. – Egy huszonkét fontot érő selyem esernyőbe került neki.

– Tényleg – mondta anyu. – Biztosan őrült.

A kis ember állt a pultnál, kezében az üres pohárral. Most már mosolygott, és kerek, rózsaszín arcán az öröm pírja kezdett fényleni. Láttam, hogy kidugja a nyelvét, megnyalja fehér

bajuszát, mintha a drága whisky utolsó csöppjét se hagyná kárba veszni. Lassan elfordult a pulttól, és keresztülfurakodott a tömegen, oda, ahol a kalapját és a kabátja hagyta. Feltette a kalapját. Felvette a kabátját. Aztán egy fenségesen nyugodt és mindennapi mozdulattal – úgy, hogy szinte nem is lehetett észrevenni – kiemelt az esernyőtartóból egyet a sok ott levő, ázott esernyő közül, és elment.

– Láttad? – sikoltott fel anyu. – Láttad, mit csinált?

– Psszt! – suttogtam. – Jön kifelé.

Lejjebb hajtottuk az esernyőt, hogy eltakarja az arcunkat, és tovább leselkedtünk. Az öreg kijött a kocsmából. De nem nézett mifelénk. Kinyitotta új ernyőjét a feje fölött, és apró lépteivel elindult abba az irányba, amerről mi jöttünk.

– Szóval ez a trükkje – mondta anyu.

– Egyszerű – válaszoltam. – És nagyszerű.

Követtük visszafelé a főútra, ahol először találkoztunk vele, és figyeltük, amint könnyűszerrel újabb egyfontosra váltja át az előbb szerzett ernyőt. Most egy magas, vékony fickóval csinált üzletet, akinek még kalapja vagy kabátja sem volt. Amint a tranzakció befejeződött, a mi kis emberünk eltipegett, majd eltűnt a tömegben. De most az ellenkező irányba ment.

– Látod, milyen ügyes? – mondta anyu. – Sosem megy kétszer ugyanoda.

– Biztos egész éjjel ezt csinálja – feleltem.

– Igen – válaszolta anyu természetesen. De lefogadom, hogy úgy imádkozik az esős napokért, mint egy megszállott.